

የብልጽግና ፓርቲ፣ ተቋማዊ መጠናከር፣ የሥልጣን ማዕከላዊነት እና የኢትዮጵያ ፖለቲካዊ ቀውስ

አክሎግ ቢራራ (ዶር)

ክፍል ሁለት

ከኢሕአዴግ ጋር ያለው የብልጽግና ፓርቲ ዋና ተቋማዊ ልዩነት ብዙ ፓርቲዎች ወደ አንድ ፓርቲ መዋሃዳቸው ብቻ አይደለም። ከአፋር፣ ሶማሌ፣ ቤኒሻንጉል-ጉሙዝ፣ ጋምቤላ እና ሐረሪ የመጡ ተባባሪ ፓርቲዎች ከቀድሞው የተከታይ እና የበታች ጥምረት ደረጃ ወጥተው በአንድ መደበኛ ፓርቲ ውስጥ መካተታቸውም ነው። ይህ ላይ ላይ ብቸ ሲትይ ህብረ-ብሄራዊ ያስመስለዋል። ደጋፊዎቹ ይህን የቀድሞውን የደረጃ ተዋረድ የሚያስተካክል እና እኩልነትን የሚያጠናክር እርምጃ ብለው ይገልጹታል። ተቃዋሚዎቹ ግን ይህ የክልል ፓርቲዎችን በይበልጥ ጠንካራ ብሔራዊ ፓርቲ-መንግሥት ማሸን ውስጥ የሚያማክል ሂደት ነው ይላሉ። [19]

ያልጠጠረ ተመነጠረ እንዲሉ፤ የተዋጡ ፓርቲዎች የራሳቸውን ህዝብ ለመከራ አጋልጠውታል። የበላይ የአንድ ዘውግ አዛዦች አሳታፊ ሳይሆኑ፤ ቀመኛ፤ ተስፋፊ፤ ዘረኛና ጠባብ ብሄርተኛ ናቸው። በዚህ መስፈርት ስገመግማቸው፤ በህወሃትና በአህዴድ ብልጽግና መካከል ልዩነት የለም። ሁለቱም ጸረ-አማራ፤ ጸረ-ሕዝብና ጸረ-ኢትዮጵያ ናቸው።

ሆኖም፤ እየጠመዘዙ የኢትዮጵያን ችግር ሁሉ በሌሎች ማመካከት የተለመደ የፖለቲካ መሳሪያ ስለሆነ፤ የዐብይ አህመድ አህዴድ ብልጽግና መንግሥት ራሱን ፈትሾ ይሻሻላል የሚል እመነት የለኝም። በቅርቡ ስለ መንግሥት መር ሌብነትና ሙስና ክርክር ሲደረግ ጠ/ሚንስትሩ የተናገረው የስርአቱን አጭብርባሪነት፤ ጮሌነትና እርቢተኝነት ያሳያል።

ትሪንስፓሪንሲ ኢንተርናሽናል ሙስና እየጨመረ መሄዱን ይናገራል። “Abiy Ahmed became prime minister in April 2018. In the 2018 index, Ethiopia scored approximately 34/100 and ranked about 114th out of 180 countries. By 2025, it had risen to 38/100 and 96th place.

CPI year Score Approximate ranking

2018 34/100 114th of 180

2021 39/100 About 87th

2024 37/100 99th of 180

2025 38/100 96th of 182

ቢያንስ እኮ ሌብነትና ሙስና አለ፤ ለመከላከል እየሞከርን ነው ቢል ተቀባይነት ያገኝ ነበር። በሰብአዊ መብት እረገጣውም መካድ። በምርጫውም መካድ። በኑሮ ውድነቱም መካድ። በእርስ በርስ ጦርነቱም መካድ። በፍትህ ጉድለቱም መካድ። በሌብነቱና ሙስናውም መካድ። የዐብይ መንግሥት ምንም የሚታመን ነገር ሊነግረን አይችልም። ከእውነት ጋር ተጣልቷል። ከሃሰት ትርክት ጋር ተጋብቷል።

የዋና ዋና ክስተቶች የጊዜ መስመር

የብልጽግና ፓርቲ የታሪክ መስመር ሕገ-መንግሥታዊ እና የፓርቲ መመስረትን፣ የእርስ በርስ ጦርነትን፣ የፓርቲ ጉባኤዎችን፣ ዳግም አደረጃጀትን እና ተደጋጋሚ የምርጫ ብልጫን ያጣምራል። በትንታኔ ደረጃ እጅግ ወሳኙ ነጥብ ግን የፓርቲው ተቋማዊ መጠናከር እና የኢትዮጵያ አመፅ የተሞላበት መታተን በአንድ ጊዜ መከሰታቸው ነው። አንዱ ከሌላው በኋላ የተከሰተ ተከታታይ ሂደት አልነበረም። ስለዚህ የብልጽግና ፓርቲ መነሳት ከትግራይ ጦርነት፣ ከተከተለው የፕሪቶሪያ ስምምነት፣ እንዲሁም በኦሮሚያ እና በአማራ ከሚቀጥሉ አመፆች ተለይቶ ሊታይ አይችልም። [20]

የተገለጸው አይዲዮሎጂ እና መድረክ

ብልጽግና ፓርቲ ራሱን በግልጽ የሚያቀርበው በመሠረታዊ ደንቦቹ እና በቅርብ ጊዜ በወጡ አፈሴላዊ መግለጫዎቹ ውስጥ ነው። መሠረታዊ ደንቦቹ ፓርቲውን “አንድ ማኅበራዊ-ኢኮኖሚያዊ ማኅበረሰብ” ለመገንባት፣ “ፍትሐዊ እና አካታች የኢኮኖሚ

ልማት” ለማረጋገጥ፣ ሉዓላዊነትን ለመከላከል፣ የግለሰብና የቡድን መብቶችን “ሚዛናቸውን በመጠበቅ” ለማከበር፣ “ብሔራዊ አንድነትን” ለማጠናከር እና መደመርን እንደ አንድ የሚያዋህድ ፖለቲካዊ ሐሳብ ለማራመድ የሚጠቀምበት መሣሪያ አድርገው ያቀርባሉ። በሌላ ክፍል ደግሞ ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴው “የፌዴራል ሥርዓትን እና ብሔራዊ አንድነትን” ለመደገፍ ተልዕኮ ተሰጥቶታል። ይህ የፓርቲውን የራስ-ምስል በአጭር ያጠቃልላል፤ በመደበኛ ቋንቋው ፀረ-ፌዴራል አይመስልም። ነገር ግን ከኢሕአዴግ የጥምረት መዋቅር በላይ የተዋሃደ እና የበለጠ ጠንካራ ብሔራዊ ማዕከል ለመፍጠር ያለመ ፓርቲ ነው። [21]

“መደመር” የሚለው ቃል ግን ከጀርባው ያለውን እውነተኛ አላማ ይሸፍናል። አካታችነት ይሰበካል፤ ነገር ግን አግላይ ፖሊሲዎችና ፕሮግራሞች ይተገበራሉ። ሥልጣንና ሀብት ይጠናከራሉ። ግን በተመሳሳይ ጊዜ “ሁሉን አቀፍ ብልጽግና” ይሰበካል። በዚህ ላይ የቀድሞ አስተያየቶቹን በዘሐበሻ — “Abiy Ahmed Ali’s Regime Burns the House and Declares Electioneering,” May 29, 2026 — እና በቦርከና — “Ethiopia’s Mob Style Government and Its Strategic Intent,” June 7, 2026 — ይመልከቱ።

አፈሴላዊ መግለጫዎች ቢኖሩም፣ ብልጽግና ፓርቲ የኢትዮጵያን መንግሥትና የመንግሥት መሣሪያ በሙሉ ተቆጣጥሯል። በ2026 የፓርቲው አፈሴላዊ መልእክት ይህን መግለጫ ይበልጥ ያጠናክራል። የፓርቲው ድረ-ገጽ በምርጫ መልእክቱ ለ“ሰላማዊ እና ዴሞክራሲያዊ” ምርጫ ያለውን ቁርጠኝነት ይጠቅሳል። ሌላ አፈሴላዊ የፓርቲ መልእክት ምርጫዎችና ውይይት “ዘላቂ ሰላም፣ ብሔራዊ አንድነት እና ሁሉን አቀፍ ብልጽግና” ወደሚያመጡ “መንታ መንገዶች” ናቸው ይላል። ድረ-ገጹ ዲጂታል ለውጥ፣ በብሔራዊ ክብርና በተጨማሪ አጋሮች የተደራጀ ዲፕሎማሲ፣ እንዲሁም የባሕር መዳረሻን እንደ ብሔራዊ ጥቅም ጉዳይ የሚያቀርብ ግልጽ የልማትና የመንግሥት ግንባታ አጀንዳ ያሳያል። [22]

አስመሳይነቱ ሊደነቅ ይገባል፤ ከአስመሳይነት በላይ ግን የአገሪቱን **ዘርፈ ብዙ ክስረትና ሁከት** ሊሸፍነው አይችልም።

ብልጽግና ፓርቲ በኢትዮጵያ ቀድሞ ያልታየ ዕድገትና ልማት አስመዝግቧል የሚለው አባባል ከመሬት ላይ ካሉ እውነታዎች ጋር አይጣጣምም። ከ70 በመቶ በላይ የኢትዮጵያ ሕዝብ በብዙ-መጠናዊ ድህነት ውስጥ ነው። የድህነት መጠኑ ወደ 43 በመቶ ከፍ ብሏል። በአብይ አሕመድ ዘመን የኢትዮጵያ ብር የመግዛት ኃይል ከ90 በመቶ በላይ ወድቋል። የኤሌክትሪክ አገልግሎት የማይደረሰው ህዝብ ቁጥር ሰባ ሚሊየን ደርሷል። ይህም ማለት ከሃያ በላይ የሚሆኑ የአፍሪካ አገሮች ህዝብ ድምር ቁጥርን ይበልጣል ማለት ነው።

በውጭ ፖሊሲ ውስጥ የፓርቲው መስመር በግልጽ ሉዓላዊነትን በመጀመሪያ የሚያስቀምጥ እና የውጭ ጣልቃ ገብነትን የሚቃወም ነው ተብሎ ይነገራል። በዚህ መስፈርት ሃቁ ተሸፍኗል፤ የኤምሬትስ ሚና ምን ይባላል?

አፈሴላዊ ድረ-ገጹ በብልጽግና ሥር የኢትዮጵያ የውጭ ግንኙነቶች “ብሔራዊ ክብርን” መጠበቅ፣ አጋሮችን ማበዛት እና ልማትን ማራመድ አለባቸው ይላል። የባሕር መዳረሻንም በ“ብሔራዊ ጥቅም” እና በዓለም አቀፍ ሕግ የተመሠረተ ጉዳይ አድርጎ ያቀርባል። ይህ አከራካሪ የሆነ የፓርቲ አቋም፣ በቅርብ ዓመታት የአብይ መንግሥት ከተጠቀመው ሰፊ ብሔራዊ መነቃቃት እና የመንግሥት ጥንካሬ ንግግር ጋር ይጣጣማል። [23]

ጥያቄው የሕዝብ ተአመኔታ አለው ወይ? የሚለው ነው። በኔ ግምገማ የለውም።

ነፃ ተንታኞች ይህን አይዲዮሎጂ በሁለት ተቃራኒ መንገዶች ያነባሉ። የደጋፊዎች ንባብ ብልጽግና ፓርቲ ከኢሕአዴግ ጠንካራ የብሔር ፓርቲ መዋቅር በላይ ወደ ብዝሃ-ብሔራዊ እና ብሔራዊ ውህደት የሚያስፋፋ ሞዴል ለመሻገር የተደረገ ሙከራ ነው ይላል። የተቃዋሚዎች ንባብ ግን ይህ በማዕከል የተመራ ፕሮጀክት የፌዴራል ስምምነቱን የሚያዳክም፣ የነዋሪውን ሕዝብ ሥልጣን የሚያመክን፣ ሥልጣንን ዳግም የሚያማከል እና ፖለቲካዊ ሕጋዊነትን ከክልላዊ ራስ-አስተዳደር ይልቅ በ“ኢትዮጵያዊነት” ሰበብ ወይም ዙሪያ ጠንካራ የሚያደርግ ነው ይላል።

ሀገ መንግሥቱም ይሻሻል ቢባል ለዓለም ሕዝብና ለኢትዮጵያ ሕዝብ የፖለቲካ ፍጆት ካልሆነ በስተቀር፣ ተቋማትን በበላይነት ይዞ እስከቆየ ድረስ ፍትህ፣ እውነተኛ እኩልነትና ዲሞክራሲያዊ ተሳተፍ የሚቻል አይመስለኝም። ዐብይ ፕሬዝደንት ሆኖ ተመረጠ ይሉናል፤ የኢትዮጵያ የክልል አስተዳደር ተዘምኖ በጀግራፊ፣ በአስተዳደር ቅልጥፍና ወዘተ ተዋቅሯል ወዘተ ይሉናል። ሸክም የማይሰለቸው የኢትዮጵያ ሕዝብ በጋራ ተነስቶ መብቱን በማስከበር ፋንታ በቤቱ ሆኖ ይጸልያል።

ጥናቶችና ምርምሮች “አዲስ ብሔራዊ ማዕከል-ተኮር ብልጽግና ፓርቲ” ወደ ዳግም ማዕከላዊነት ሊመራ ይችላል ብለው ያስጠንቅቃሉ። ደጋፊዎች ደግሞ የፓርቲው ውህደት የፌዴራል አደረጃጀቱን እንደለወጠ እና ከአሁኑ ግጭቶች ጋር እንደተያያዘ ይገልጻል። በ2024 የመደመር አይዲዮሎጂ ግምገማ ደግሞ መደመርን እንደ አንድ ግልጽ አይዲዮሎጂ ሳይሆን፤ ከብዙ ፖለቲካዊ ባህሎች የተቀናጀ ድብልቅ ሐሳብ አድርጎ ይገልጻል። ይህም ተለዋዋጭነቱንና አሻሚነቱን ያስረዳል። [24]

መደመር እና የዜጎችን መብት መጣስ፤ ዜጎችን በድሮን መጨፍጨፍና ከቀያቸው ማባረር ተጻራሪ ድርጊቶች ናቸው።

በፕሮግራም ደረጃ፤ ፓርቲው ይህን የውህደት ንግግር ከገበያ-ተኮር የኢኮኖሚ ማሻሻያ ጋር ያጣምራል። IMF በኢትዮጵያ ያለው የIMF ድጋፍ የባለሥልጣናትን “Homegrown Economic Reform agenda” ለመደገፍ እንደሆነ ይገልጻል። ዓላማውም የማክሮ-ኢኮኖሚ ሚዛን መዛባቶችን ማስተካከል፤ የዕዳ ዘላቂነትን መመለስ እና “ከፍተኛ፤ በግል ዘርፍ የሚመራ ዕድገት” መሠረቶችን መጣል ነው ይላል።

ዐብይ አህመድ ራሱን ከኢህአዴግ ለመለየት እኔም ‘የነጻ ገበያን እደግፋለሁ’ በሚል ብሂል IMF/WORLD BANK የሚሉትን ሁሉ ቅድመ ሁኔታ ተቀብሏል። መንግሥቱ የኢኮኖሚውን ክፍሎች ለውጭ ውድድር እንደከፈተ እና የውጭ ባንኮች በአገር ውስጥ ባንኮች እንዲሠሩ ወይም ድርሻ እንዲያገኙ ለመፍቀድ እንደተንቀሳቀሰ ይገልጻል።

ስለዚህ የፓርቲው መድረክ ብሔራዊ ውህደትን ብቻ የሚያስፋፋ አይደለም፤ ከኢሕአዴግ የቀድሞው “አብዮታዊ ዴሞክራሲ” መርሕ ይልቅ በኢኮኖሚ ደረጃ የበለጠ ሊበራል እና በግልጽ የማሻሻያ አቅጣጫ ያለው ይመስላል። [25]

የጥቁር አፍሪካ አገሮች ፋርሽ ያሉትን ፖሊሲ ዐቢይ አህመድ አሜን ብሎ ተቀብሏል። **ዋጋ የሚከፍለው ተራው ኢትዮጵያዊ ነው፤ በተለድ ድሃው፤ የገጠሩ ሕዝብ፤ ወጣቱ ትውልድ።**

አደረጃጀት፤ አመራር እና የምርጫ አሻራ

የፓርቲው አፈሴላዊ ድረ-ገጽ በአሁኑ ጊዜ የብልጽግና ፓርቲ ከፍተኛ መዋቅር ኮንግረስ፤ የምክር ቤት አባላት፤ ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ፤ የፌዴራልና የክልል ፓርቲ መሪዎች የጋራ መድረክ፤ ፕሬዚዳንት እና ምክትል ፕሬዚዳንቶች እንዳሉት ይገልጻል።

የ2019 መሠረታዊ ደንቦች ግን በቃላት አጠቃቀም የተወሰነ ልዩነት ቢያሳዩም፤ ከፌዴራል ደረጃ እስከ አካባቢ ድረስ የሚዘረጋ የተዋረደ መዋቅር በዝርዝር ይገልጻሉ። ይህ መዋቅር መደበኛ የፓርቲ ምክር ቤት፤ ማዕከላዊ ኮሚቴ፤ ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ፤ ፕሬዚዳንት፤ ምክትል ፕሬዚዳንት፤ የምርመራና ቁጥጥር ኮሚሽን፤ ዋና ጽሕፈት ቤት፤ ክልላዊ ጽሕፈት ቤቶች እና በዞን፤ ወረዳ፤ ከተማ፤ ቀበሌ እና አካባቢ ሴል ደረጃ ያሉ ታችኛው መዋቅሮችን ያካትታል። ይህ የቃላት ልዩነት የፓርቲው የሕዝብ ማቅረቢያ ተለዋዋጭ መሆኑን ያሳያል፤ ዋናው አደረጃጀት ግን እጅግ የተዋረደ፤ የተስፋፋ እና በመሬት ላይ ጠንካራ መሆኑ አያከራክርም ለማለት ይቻላል። [26]

የአህዴድ ብልጽግና ፓርቲ የሚያስታውሰኝ የሶቬት ህብረትን ኮሙኒስት ፓርቲ መዋቅርን ነው። ከፓርቲው ውጭ መንቀሳቀስ፤ ስራ ማግኘት፤ ኃብት ማካበት የማይቻልበት ሁኔታ አለ ማለቴ ነው።

የአደረጃጀቱ ብሔራዊ መድረስ የፓርቲው ከፍተኛ መዋቅራዊ ሀብት ነው። መሠረታዊ ደንቦቹ በኦሮሚያ፤ አማራ፤ የቀድሞው ደቡብ ክልል፤ ሶማሌ፤ ትግራይ፤ አፋር፤ ቤኒሻንጉል-ጉሙዝ፤ ጋምቤላ እና ሐረሪ ክልላዊ ጽሕፈት ቤቶች እንዳሉ ይገልጻሉ። ፓርቲው በአዲስ አበባ፤ በድሬዳዋ፤ እንዲሁም በዞን፤ ከተማ፤ ወረዳ እና ቀበሌ ደረጃ እንደሚሠራም ይጠቅሳሉ። ይህ በወረቀት ላይ የተጻፈ መዋቅር ብቻ አይደለም፤ ከቀድሞው የገዢ መሣሪያ የተወረሰ የማንቀሳቀስ፤ የቁጥጥር እና የድጋፍ-ጥቅም መረብ ነው። [27]

ዐብይ አህመድ ይከዳል እንጅ፤ የዚህን መሰረት የጣለው ህወሃት መር የነበረው ኢህአዴግ ነው። ወራሹ አብይ አሕመድ መንግሥትንና የመንግሥት መሣሪያን በመቆጣጠር እና ዘር ወይም እምነት ሳይለይ ለካድሬዎቹ ሰፊ የገንዘብ ጥቅሞችን በመስጠት ሥልጣኑን አጠናክሯል። በዚህ ረገድ የድጋፍ-ጥቅም ሥርዓቱ የሚሠራ ይመስላል። በጥቅም የተያዙ አባላት በዋና ሚኒስትሩና በፓርቲው ፈቃድ ይሠራሉ፤ የገንዘብ ጥቅም ያገኛሉ፤ ሥልጣን ይይዛሉ፤ እና የጋራ በጎ ነገር ይልቅ የራስ ጥቅምን ያስቀድማሉ። ታዛዢነታቸው ለሕዝ ደህንነትና ለሃገር ጠንካራነት ሳይሆን ለግልና ለቡድን ጥቅም መሆኑ ነው።

የአሁኑ ከፍተኛ አመራር ከመጀመሪያው የመስራች ፕሬዚዳንት ይልቅ የበለጠ ግልጽ ነው። ከፓርቲው ሁለተኛ ጉባኤ በ2025 የተገኘ የመንግሥትና የፓርቲ-ተያያዥ ዘገባ አብይ አሕመድ እንደ ፓርቲ ፕሬዚዳንት ዳግም እንደተመረጠ፣ ተመስገን ጥሩነህ እና አደም ፋራህ ደግሞ እንደ ምክትል ፕሬዚዳንቶች እንደተመረጡ ያሳያል። Reuters በጥር 2024 ተመስገን ደመቀ መኮንንን በፓርቲ ምክትል ፕሬዚዳንትነት እንደተካ ዘግቧል። የብልጽግና ፓርቲ ምክትል ፕሬዚዳንትነት ብዙ ጊዜ ከምክትል ጠቅላይ ሚኒስትርነት ሚና ጋር እንደሚገናኝም ተጠቅሷል። በቀላሉ የሚደረሱ የመጀመሪያ ምንጮች ግን በታህሳስ 2019 የመጀመሪያው የፓርቲ መስራች አመራር ሙሉ ዝርዝርን በግልጽ አያሳዩም። አብይ መስራችና ዋና መሪ መሆኑ ግልጽ ቢሆንም፣ የመጀመሪያው ፕሬዚዳንት ሙሉ ዝርዝር እስካሁን የሰነድ ክፍተት ነው። [28]

NEBE በ2022 በፓርቲው የመጀመሪያ ጠቅላላ ጉባኤ ላይ ያደረገው ግምገማ ፓርቲው ከመጠናከሩ በኋላም አደረጃጀቱ እየተስተካከለ እንደቀጠለ ያሳያል። NEBE በፓርቲው የ2022 ጠቅላላ ጉባኤ ላይ ውሳኔዎች እንዳስተላለፈ ገልጿል። በዚያን ጊዜ የወጡ የNEBE ማስታወቂያዎች ፓርቲው የምርመራና ቁጥጥር ኮሚሽን እንዲመርጥ እና በመሠረታዊ ደንቦቹ ውስጥ በተገኙ አለመጣጣሞች ምክንያት አንዳንድ አንቀጾችን እንዲያሻሽል እንደታዘዘ ያመለክታሉ። ይህ ብልጽግና ፓርቲ ፍጹም የተጠናቀቀ ማሽን ሳይሆን፣ በመዋቀርና በመደራጀት ላይ ያለ ገዢ ፓርቲ እንደሆነ ያሳያል። [29]

በምርጫ ደረጃ፣ ፓርቲው ከመጀመሪያው ብሔራዊ ፈተናው ጀምሮ የበላይነት አሳይቷል። IPU በ2021 የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ምርጫ ብልጽግና ፓርቲ ከ**547 መቀመጫዎች 448 እንዳሸነፈ ይገልጻል።** Reuters እና AP በ2026 ጠቅላላ ምርጫ ደግሞ ብልጽግና ፓርቲ ከ**501 የተገለጹ መቀመጫዎች 438 እንዳሸነፈ ዘግበዋል።** ይህ ዳግም እጅግ ትልቅ የፓርላማ አብላጫ ነው። ቢሆንም በትግራይ እና በደህንነት ትግር ምክንያት በአማራ አንዳንድ ክፍሎች ድምፅ መስጠት አልተካሄደም። እነዚህ ውጤቶች ፓርቲው ነባር ገዢ ብቻ ሳይሆን፣ የኢትዮጵያ የአሁኑ ዋና-ፓርቲ ሥርዓት የአደረጃጀት ማዕከል እንደሆነ ያሳያሉ። [30]

ይህ የሆነበት መሰረታዊ ምክንያት ተፎካካሪ ፓርቲዎችን ሙሉ በሙሉ በሚባል ደረጃ ስላመከናቸው ነው። ፉክክር ከሌለ አገሪቱን የሚገዛው አንድ አምባገነን ፓርቲ ነው ለማለት ይቻላል። **ፍርፋሬ መለገስ ተፎካካሪ አለ ለማለት አያችልም።**

ብልጽግና ፓርቲ ከራሱ ጋር ተወዳድሮ አሸነፈ። በ2026 ደግሞ ያውን ሥርዓት ደገመ፤ ከ501 መቀመጫዎች 438 አገኘ። የአንድ ፓርቲ ሥርዓት ጠንካራ እና ለመሻገር ከባድ ሆነ። ይህን በመመልከት፣ የአብይ አሕመድ ብልጽግና ፓርቲ ኢትዮጵያን በ2018 ከነበረችበት በአንጻራዊ መልኩ ተቀባይነት ያለው ሰላምና መረጋጋት ወደ 2026 አቅራቢያ ሙሉ ውድቀት በመግፋቱ ሙሉ ኃላፊነትና ተጠያቂነት ይሸከማል።

በኢሕአዴግ ዘመን እየቀነሰ የነበረውን ጽኑ ድህነት ወደ 43 በመቶ በማሳደጉም ተጠያቂ ነው። ከኢትዮጵያ 140 ሚሊዮን ሕዝብ በላይ 70 በመቶው በብዙ-መጠናዊ ድህነት ውስጥ ነው። ከሰማሳ ሚልዮን በላይ የሚገመት ሕዝብ የኤሌክትሪክ አገልግሎት አያገኝም፤ ቢበዛ ኩራዝ፣ አለያ እንጨትና ኩብት።

የብልጽግና ፓርቲ ጥንካሬዎችና ድክመቶች

የብልጽግና ፓርቲ ጥንካሬዎች ከአደረጃጀታዊ ውርስ፣ ከመሬት ላይ መድረስ፣ ከነባር የሥልጣን ቦታ እና ከአሁንም በተወሰነ መጠን ከሚታይ የማሻሻያ-ልማት ሪከርድ የሚመነጩ ናቸው።

ድክመቶቹ ግን በፕሮጀክቱ መሃል ካለው ተቃርኖ ይመነጫሉ። ፓርቲው ጠንካራ ብሔራዊ ማዕከል ለመገንባት ይፈልጋል፤ ግን ይህን በክልላዊ ራስ-አስተዳደር፣ በማንነት እውቅና እና በተጠያቂ ደንቦች ላይ የተመሠረተ ፌዴሬሽን ውስጥ ለማድረግ ይሞክራል። እነዚህ ተቃርኖዎች በብዙ ክልሎች ወደ አመፅ ተቀይረዋል። [31]

ጽምዶ እንዲመሰረት ምክንያት ሆነዋል።

መለኪያ ግምገማ ማስረጃ የትንታኔ ድምር

የመሬት ላይ አደረጃጀት ጥንካሬ መሠረታዊ ደንቦቹ ከፌዴራል ደረጃ እስከ ቀበሌ እና አካባቢ ሴሎች ድረስ መዋቅሮችን ይፈጥራሉ። [32]

ፓርቲው እጅግ ጥቅጥቅ ያለ የገዢ ፓርቲ መሠረተ-ልማትን ወርሶ አንድ አድርጎታል።

ሕጋዊና ቁሳዊ ቀጣይነት ጥንካሬ አዋጅ 1162/2019 ተከታይ ፓርቲውን የተዋሃዱ ፓርቲዎች ሕጋዊ ወራሽ ያደርገዋል። [33]

ውህደቱ ከባዶ የተፈጠረ ፓርቲ ሳይሆን ሕጋዊ ብልጫ ያለው ተከታይ ማሸን ፈጠረ።

የምርጫ ብልጫ ጥንካሬ

ብልጽግና ፓርቲ በ2021 448/547፣ በ2026 438/501 መቀመጫዎችን አሸነፈ። [30]

ብልጫው ለፓርቲው ከፍተኛ የአጀንዳ መቆጣጠር ኃይል ይሰጠዋል፣ ግን የውድቀቶቹን ዋጋም ያሳድጋል።

የተበታተነ ተቃዋሚ መስክ ጥንካሬ

Reuters እና AP የተበታተነ ተቃዋሚ እና የተገደበ ውድድር እንዳለ ይገልጻሉ። [34]

ፓርቲው ከራሱ ጥንካሬ ብቻ ሳይሆን ከተቃዋሚው ድክመትም ይጠቀማል።

የማክሮ-ኢኮኖሚ ማሻሻያና ዕድገት ጥንካሬ

IMF፣ World Bank እና AfDB በማሻሻያና በዕድገት ላይ የተወሰነ አዎንታዊ ምስል ያቀርባሉ። [35]

ፓርቲው በማክሮ ደረጃ የተወሰነ ስኬት መጠየቅ ይችላል፣ ግን ውጤቱ በሕዝብ ኑሮ ውስጥ እኩል አይታይም።

የሰሜን ኢትዮጵያ የከጦርነት በኋላ መረጋጋት የተገደበ ጥንካሬ

BTI የ2022 የሰላም ስምምነት ወደ ሰፊ ግጭት መመለስን እንደከለከለ ይገልጻል። [36]

ፓርቲው የሰላም ትርፍ መጠየቅ ይችላል፣ ግን ይህ ቀላል የሚሰበርና ያልተጠናቀቀ ነው። ጅምር ነው። ከጀርባው መዘዝ የያዘ ነው።

የTPLF መገለል ድክመት

Crisis Group ብልጽግና ፓርቲ ከትግራይ በስተቀር ከሁሉም ክልላዊ ገዢ ፓርቲዎች እንደተመሠረተ ይጠቅሳል። [37]

የፓርቲው ማዕከላዊ ፕሮጀክት በትልቅ የክልል መገለል ጀመረ፣ ይህም በኋላ ወደ ጦርነት ተባባሰ። የአማራና ኦሮሞያ ክልሎች የጦር አውድማ ሆነዋል። በጋምቤላ መንግሥት የለም።

ፌዴራሊዝም እና ማዕከላዊነት ድክመት (የአምባገነንነት መጠናከር)

Aalen እና Gemechu የፓርቲው ማዕከላዊ አቅጣጫ ከፌዴራል ሥርዓቱ ጋር ውጥረት እንዳለው ይጠቁማሉ። [38]

ይህ የፓርቲው ጥልቅ መዋቅራዊ ተቃርኖ ነው።

ውስጣዊ የኤሊት መከፋፈል ድክመት

ለማ መገርሳ በ2020 ታገደ፣ ደመቀ መኮንን በ2024 ተተካ። [39]

በኢትዮጵያ የአመራር ለውጥ ብዙ ጊዜ ያልተፈቱ ክልላዊ ወይም ፋክሽናዊ ውጥረቶችን ያመለክታል።

ደህንነትና ወታደራዊ ፈተናዎች ድክመት

ACLED፣ CFR፣ Reuters፣ AP እና BTI በአሮሚያ፣ በአማራ እና በትግራይ ዙሪያ ከባድ አለመረጋጋት እንዳለ ይጠቁማሉ። [40]

ፓርቲው መንግሥትን ይቆጣጠራል፤ ግን የመሬት እና የኃይል ሁኔታውን ሙሉ በሙሉ አይቆጣጠርም። በአማራው ክልል ሰማንያ በመቶ የሚሆነውን አካባቢ የሚቆጣጠረው የአማራ ፋኖ ነው።

የሙብትና የአስተዳደር ውድቀቶች ድክመት

HRW፣ Freedom House፣ Amnesty እና IDEA የሙብት ጥሰቶች፣ የሲቪክ ቦታ መጥበብ እና የሕግ የበላይነት መዳከም ይጠቁማሉ። [41] ይህ የፓርቲውን የማሻሻያ ምስል እና ሕጋዊነት ያዳክማል።

የሌብናትና ሙስና ድክመት

Transparency International በCPI 2025 ኢትዮጵያን 38 ነጥብ እና 96/182 ደረጃ ሰጥቷታል። [42]

ሙስና ለብልጽግና ፓርቲ ብቻ የተለየ ችግር ባይሆንም፣ የንጹህ አስተዳደር ጥያቄውን ያዳክማል።

የኢኮኖሚ ቅሬታ ድክመት

Afrobarometer ብዙ ዜጎች መንግሥቱ በኢኮኖሚ አስተዳደር ደካማ ሥራ እየሠራ ነው እንደሚሉ ይገልጻል። [43]

ጠንካራ የማክሮ መለኪያዎች ወደ ሰፊ የፖለቲካ እርካታ አልተተረጎሙም። የዜጎች የኑሮ ሁኔታ ተባብሷል።

የፓርቲው አንዳንድ ጥንካሬዎች በተመሳሳይ ጊዜ ድክመቶችም ናቸው። በውህደት የተፈጠረው ብሔራዊ መድረስ ለፓርቲው የማይተካ የማቀናጀት ኃይል ይሰጠዋል፤ ግን ያው ማዕከላዊነት በፌዴራሊስት ክፍሎች መካከል ፍርሃትን ያበረታታል።

የምርጫ አብላጫዎች የፖሊሲ ቀጣይነትን ያስችላሉ፤ ግን የአገር ውጤቶችን በቀጥታ ለፓርቲው እንዲመዘገቡ ያደርጋሉ። የፓርቲ-መንግሥት ነባር ሥልጣኑ ለፓርቲው የማንቀሳቀስ ኃይል ይሰጠዋል፤ ግን በመንግሥት ተቋማትና በፓርቲ ቁጥጥር መካከል ያለውን መስመር ያደበዝዛል። [44]

ፓርቲውንና መንግሥትን መለየት አይቻልም፤ የሳንቲም ግልባጭ ሆነዋል በዐብይ ዘመነ መንግሥት።

በገዢው ፓርቲ፣ በመንግሥት እና በመንግሥት መሣሪያ መካከል ግልጽ መለያየት አይታይም። የአብይ ብልጽግና ፓርቲ መንግሥት በኢትዮጵያዊ ሕይወት ሁሉ ገጽታ ውስጥ የተስፋፋ ነው። አንዱ ሌላውን ያጠናክራል። ከእያንዳንዱ ሚኒስቴር፣ ከእያንዳንዱ ኮሚሽን እና ከእያንዳንዱ የዳይሬክተሮች ቦርድ ጀርባ የታመነ ተግባራዊ ሰው እና የመንግሥት ተጠቃሚ አለ። እነዚህ ተግባራዊ ሰዎች ብዙ ጊዜ የጋራ በጎ ነገርን አይከተሉም።

ወሳኙ ህዝብ ነው የሚለውን መርህ ለምንከተለው የዝዝቡን ስሜት ማወቅ ግዴታ አለብን።

የሕዝብ አመለካከት፣ የሚዲያ ትርክት፣ የዲያስፖራ እይታ እና የመረጃ ክፍተቶች

በመጀመሪያ፣ የዘዴ ጉዳይ አለ። በብልጽግና ፓርቲ ላይ በቅርብ ጊዜ የተካሄደ፣ ግልጽ እና ተደጋጋሚ የሕዝብ አስተያየት መለኪያ እጅግ ጥቂት ነው። ፓርቲው ከተመሠረተ በኋላ ሕዝብ በቀጥታ ብልጽግና ፓርቲን ይደግፋል ወይስ ይቃወማል የሚል ተደጋጋሚ እና ለሕዝብ የተደረሰ የመጠይቅ ተከታታይ አልተገኘም።

ይህ ክፍተት አስፈላጊ ነው፤ ምክንያቱም በፓርቲው ላይ ያለው ብዙ ንግግር በተደጋጋሚ የፓርቲ-ድጋፍ መለኪያ ሳይሆን በምርጫ ውጤቶች፣ በሚዲያ ትርክቶች ወይም በግለሰባዊ ዘገባዎች ላይ ይመሠረታል። [45]

አወንታዊ መልእክት የሚያስተላለፍው እራሱ ፓርቲው ነው፤ በተለይ ዐብይ አህመድ አሉ። መልእክት አቅራቢው፣ መልእክት ተርጓሚው፣ መልእክት ተግባራዊ ራሱ ነው። አምባገነን የሚያስብለው ይኼው ነው።

የቅርቡን ምርጫ ውጤት ብንመለከት፣ አረጋጋጮቹ ወይም “ሰርቲፋይ” አድራጊዎቹ የአገር ውስጥ ሚዲያ፣ እንደ አፍሪካ ህብረት ያሉ ክልላዊ ተቋማት እና እንደ አውሮፓ ህብረት ያሉ የውጭ ቡድኖች ናቸው። እነሱ ለብልጽግና ፓርቲ የማይገባውን ሕጋዊነት ሰጡ። ውሳኔያቸውን በነፃ ፍትሐዊ ምርጫ ብቃት ሳይሆን በራሳቸው ጥቅም ወይም በብሔራዊ ግቦቻቸው ላይ መሠረት አድርገው ነው የፈረዱት።

እውነቱ ግን ብልጽግና ፓርቲ ከራሱ ጋር ተወዳድሮ አሸነፈ። ይህን መደምደሚያ የሚደግፉ አምስት ምክንያቶች አሉ፡-

1. የአማራ፣ የኦሮሚያ እና የትግራይ ክልሎች በዚህ ምርጫ ሙሉ በሙሉ አልተሳተፉም፤ ትግራይ ሙሉ በሙሉ ከምርጫው ውጭ ነበረች። ልክ **፲፬ላዊ አገር እንደሆነች ራሷን** በማስታወቅ ጉዞ ላይ ናት ለማለት እደፍራለሁ።
2. ምርጫው በዝግ የፖለቲካ ቦታ፣ በእርስ በእርስ ጦርነት፣ በመንግሥት ጭቆና፣ በፍርሃት፣ በአለመተማመን፣ በማሳደድ እና በፖለቲካዊና ሲቪል ማኅበረሰብ መሪዎች ሰፊ እስር ውስጥ ተካሄደ።
3. የእንቅስቃሴ ነፃነት፣ የሚዲያ መዳረሻ እና ከገዢው ፓርቲ፣ ከመንግሥትና ከመንግሥት መሣሪያ ጣልቃ ገብነት ነፃ የሆነ ተወዳዳሪ ፓርቲ በተግባር አልነበረም።
4. ገዢው ፓርቲ ከራሱ ጋር ተወዳድሮ ሳለ፣ የምርጫው ሂደት ነፃና ፍትሐዊ ነው የሚል አሳሳች ትርክት አሰራጩ።

ምርጫው ከነፃና ከገለልተኛ ሚዲያ ቁጥጥር ውጭ፣ እንዲሁም ከታማኝና ነፃ የአገር ውስጥና የውጭ ምርጫ ታዛቢዎች በቂ ክትትል ውጭ ተካሄደ።

5. የውጭ ባለሙያዎች፣ እንደ The Economist እና Al Jazeera ያሉ ታዋቂ ሚዲያዎች፣ እንዲሁም የኢትዮጵያ ምሁራንና የሰብዓዊ መብት ተከላካዮች ብዙዎቹ ከምርጫው በፊት የአብይ አሕመድ ገዢ ፓርቲ እንደሚያሸንፍ ተንብየው ነበር። ፓርቲውም አሸነፈ።

ይህ ምርጫው ሕጋዊነት የለውም የሚለውን መደምደሚያ ያጠናክራል።

በቀጥታ የሚገኝ የአመለካከት መረጃ በዋናነት ከሰፊ የመሪነትና የተቋማት ጥናቶች ይመጣል። Gallup በሰኔ 2021 አብይ ከ2018 ከፍተኛ ደረጃው ቢወርድም፣ በ2020 መጨረሻ የሕዝብ ድጋፍ 77% እንደነበረ እና 55% የኢትዮጵያውያን በምርጫዎች ታማኝነት ላይ እምነት እንዳላቸው ዘግቧል።

Afrobarometer በ2020 ደግሞ 55% ሕዝብ ገዢውን ፓርቲ “በተወሰነ መጠን” ወይም “በጣም” እንደሚታመን አገኘ፤ ለተቃዋሚ ፓርቲዎች ይህ አሃዝ 30% ነበር። በተጨማሪም 65% ሰዎች ጠቅላይ ሚኒስትሩን እንደሚታመኑ ገልጿል። እነዚህ ቁጥሮች በነባር ሥልጣን ላይ የተመሠረተ ድጋፍ እንዳለ ያመለክታሉ፤ ግን ከአማራ ግጭት መባባስ እና ከኋለኛው የጭቆና ዘገባ ብዙ በፊት የተሰበሰቡ ናቸው። [46]

ተቃዋሚው ከገዢው ፓርቲ ያነሰ ለምን ይታመናል?

መገመት አልፈልግም፤ ግን የኔ ግምት ይህ ነው። የኢትዮጵያ ተቃዋሚ ኃይል ተበታትኗል። ደፋር አይደለም። ብዙ ጊዜ ግብይታዊ ነው። አሳማኝና የሚስብ ራዕይ አያቀርብም። ከቀድሞ ስህተቶች መማር አለመቻሉና የክርክር ባሕሪው የኢትዮጵያን ሕዝብ ወደ ከብሔር-በኋላ፣ ፍትሐዊ፣ አካታች፣ እኩልነት ያለው፣ ዴሞክራሲያዊ እና ብልጽግና ያለው ኢትዮጵያ የሚመራ አሳማኝ የወደፊት ራዕይ እንዲያቀርብ አላስቸለውም። ይህ መድረግ አለበት።

የ2023 Afrobarometer ዙር ግን ብልጽግና ፓርቲ በሚገዛበት አካባቢ የበለጠ የተወሳሰበ ምስል ይሰጣል። 86% የኢትዮጵያውያን ከሌሎች የመንግሥት ቅርጾች ይልቅ ዴሞክራሲን መረጡ። 62% የአንድ ፓርቲ አገዛዝን አልተቀበሉም። 62% በቀላሉ “ሥራ የሚያስፈጽም” መንግሥት ይልቅ ተጠያቂ መንግሥትን መረጡ። 69% ጠቅላይ ሚኒስትሩ ሊፓርላማ ተጠያቂ **እንዲሆን ፈለጉ። 54% ደግሞ ከአሃዳዊ መንግሥት ይልቅ ፌዴራል ሥርዓትን መረጡ። በተመሳሳይ ጊዜ፣ Afrobarometer በኢኮኖሚ አስተዳደር ላይ ሰፊ ቅሬታ እንዳለ እና አገሪቱ ወደ ተሳሳተ አቅጣጫ እየሄደች ነው የሚል ስሜት እየበረታ እንዳለ ዘግቧል። ይህ የሚያሳየው ነባር ተቋማት የተወሰነ ድጋፍ በኖራቸውም፣ የሕዝቡ መደበኛ ፍላጎት ከሚገደብ የለሽ ዋና-ፓርቲ ማዕከላዊነት ጋር በቀላሉ እንደማይጣጣም ነው። [47]**

በምርጫ ወቅት የሕዝብ አመለካከትም ድብልቅ ነበር። AP የ2026 ድምፅ መስጠት በከባድ ደህንነት ችግር ሥር እንደሰደደ፤ 143 የምርጫ ጣቢያዎች እንዳልተከፈቱ እና ትግራይ ለሁለተኛ ተከታታይ ዙር ከምርጫ ውጭ እንደቀረች ዘግቧል። Reuters ደግሞ ብልጽግና ፓርቲ በተባታተነ ተቃዋሚ እና በጭቆና ክሶች ምክንያት የበላይነት እንደሚያገኝ ገልጿል። ስለዚህ በምርጫ ወቅት የፓርቲው የሕዝብ ምስል በቀላሉ “ተወዳጅ” ወይም “ተጠላ” ተብሎ ሊጠቃለል አይችልም፤ በደህንነት እጦት፤ በተዛባ ውድድር እና በክልላዊ ተስፋዎች የተወሳሰበ ነው። [48]

ምርጫው የዝግ ችሎት ሆኗል።

ተቃውሞዎችና በጉዳይ የተመሠረቱ ሁከቶች ይህን ምስል ይበልጥ ያወሳሰባሉ። ሁሉም ተቃውሞዎች በቀጥታ ፀረ-ብልጽግና ፓርቲ አይደሉም፤ ግን ፓርቲው እጅግ በላይ ስለሆነ፤ በአገሪቱ ውስጥ ያሉ ዋና ግጭቶች በመጨረሻ በብልጽግና ፓርቲ አገዛዝ ላይ የሚደርሱ ፍርዶች ይሆናሉ።

Reuters በ2021 በትግራይ ጦርነት ወቅት ታላላቅ የመንግሥት ደጋፊ ሰልፎችን ዘግቧል፤ ይህም ፓርቲውና መንግሥቱ አሁንም ሕዝባዊ የአገር ፍቅር ድጋፍን ማንቀሳቀስ ዝንባሌ ያሳያል። ግን AP እና Reuters የቤተክርስቲያን መከፋፈል፤ የአማራ የጦር መንቀሳቀስ እና የኦሮሚያ አመፅ የብሔራዊ ስምምነት ቀላል ትርክትን እንዳበላሹ ያሳያሉ። [49]

የሚዲያ ትርክቶች በጣም ተከፋፍለዋል።

አፈሌላዊና የፓርቲ ሰርጦች ብልጽግና ፓርቲን የማሻሻያ ዘመን ተቋም፤ የሰላማዊ ምርጫዎች ጠባቂ እና የብሔራዊ ብልጽግና፤ የዲፕሎማሲ አቅም፤ የዲጂታል ዘመናዊነት እና የመንግሥት-ተመራ ልማት መኪና አድርገው ያቀርባሉ። በ2026 የመንግሥት-ተያያዥ ሚዲያዎች የአፍሪካ ህብረትን ለሰላማዊ ድምፅ መስጠት የሰጠውን ምስጋና አጉልተው አሳይተዋል፤ የፓርቲው ድረ-ገጽም ምርጫውን እንደ ዴሞክራሲያዊ ምዕራፍ አቅርቦታል።

ይህ የሕዝብ ድምጽ አይደለም፤ የፓርቲውና ደጋፊዎቹ ነው።

በተቃራኒው፤ AP፤ The Economist፤ Reuters፤ Freedom House፤ HRW፤ Amnesty እና IDEA ግን ብልጽግና ፓርቲን በሚጠብብ የሲቪክ ቦታ፤ በዘፈቀደ እስር ክሶች እና በመብት፤ በሕግ የበላይነት እና በታማኝ ውክልና ዝቅተኛ አፈጻጸም ውስጥ የሚሠራ ዋና ገዢ ፓርቲ አድርገው ይገልጻሉ። ውጤቱ ሁለት ተቃራኒ የሚዲያ ዓለም ነው፤ አንዱ ልማታዊና ሕጋዊነት የሚሰጥ፤ ሌላው ግን ግጭት-ተኮርና መብት-ተች ነው። [50]

የዲያስፖራ እይታዎች በአንድ አቅጣጫ ሊለኩ አይችሉም፤ በትክክል ተፈላላጊ ናቸው ማለት ይገባል።

በ2024 የCambridge University Press ምዕራፍ በዲያስፖራና በማኅበራዊ ሚዲያ ንግግር ላይ የኢትዮጵያን የመስመር ላይ ፖለቲካዊ መስክ እየተፈላለገ እንደሄደ ይገልጻል። Facebook ዋና የውይይት መድረክ እንደሆነ፤ በማንነት ላይ የተመሠረቱ፤ አሳሳች እና አግላይ ትርክቶች ይበልጥ እየተጠናከሩ እንደመጡም ይጠቁማል።

Reuters እና VOA በትግራይ ጦርነት ወቅት በዋሽንግተን፤ በካናዳ እና በሌሎች ቦታዎች ትልቅ የመንግሥት ደጋፊ የዲያስፖራ እንቅስቃሴዎችን ዘግበዋል፤ በሌላ በኩል ግን ሌሎች ተቃዋሚና አክቲቪስት መረቦች በጠንካራ ሁኔታ ፀረ-መንግሥት ሆነው ቀጥለዋል።

ስለዚህ የበለጠ ደህንነቱ የተጠበቀው መደምደሚያ ዲያስፖራው በአጠቃላይ ፕሮ-ወይም ፀረ-ብልጽግና ፓርቲ ነው ማለት ሳይሆን፤ የኢትዮጵያ ውስጣዊ ፖለቲካዊ መፈላለግ ወደ ውጭ የተዘረጋ ቅጥያ ሆኗል ማለት ነው። [51]

በማኅበራዊ ሚዲያ ስሜት ላይ ያለው ማስረጃ የተገደበ ነው። በጊዜ ላይ የብልጽግና ፓርቲን ድጋፍ የሚከታተል ጥናታዊ፤ በመድረክ ደረጃ የተለቀቀ የስሜት ጥናት አልተገኘም።

የተገኘው ግን የኢትዮጵያ ማኅበራዊ ሚዲያ ፖለቲካዊ ተፅዕኖ ያለውና እየተፈላለገ የሚሄድ መሆኑን የሚገልጹ የአካዳሚክ ትንታኔዎች እና በነፃ ጋዜጠኞችና ሲቪክ ተዋናዮች ላይ የሚጨመር ጫናን የሚያሳዩ የመብት ዘገባዎች ናቸው። ስለዚህ “በማኅበራዊ ሚዲያ በብልጽግና ፓርቲ ላይ ያለው ስሜት” የሚለው የመረጃ ስብስብ በግልጽ ካልተደገፈ በጥንቃቄ መወሰድ

አለበት። በአሁኑ ጊዜ ያለው የሕዝብ ማስረጃ ከፍተኛ መፈላለግና ክርክር እንዳለ ያሳያል፤ ግን ትክክለኛ የተጣራ የስሜት ውጤት አይሰጥም። [52]

የመረጃ ከፍተኞችና የተከራከሩ ጥያቄዎች

በብልጽግና ፓርቲ ላይ ያሉ ብዙ ጥያቄዎች አሁንም የተከራከሩ ወይም በከፊል ብቻ የተሰነዱ ናቸው።

መጀመሪያ፣ ፓርቲው ራሱን በጽሑፎቹ ውስጥ በተመሳሳይ ጊዜ ፕሮ-ፌዴራል እና ጠንካራ ብሔራዊ ውህደት የሚያስፋፋ አድርጎ መግለጹ እውነት ነው። ግን በተግባር ይህ ጤናማ ከብሔር-በኋላ ፖለቲካ ነው ወይስ የብዝሃ-ብሔራዊ ፌዴራሊዝምን የሚያናጋ ዳግም ማዕከላዊ ፕሮጀክት ነው በሚለው ላይ ምሁራን በጣም ይለያያሉ። ማስረጃው የሁለቱ መካከል ውጥረት እንዳለ በግልጽ ያሳያል፤ ግን የአንዱን ወገን መፍትሔ በፍጹም አያረጋግጥም። [53]

ሁለተኛ፣ ፓርቲውና መንግሥቱ ዕድገትን፣ የምግብ ደህንነትን፣ የኢኮኖሚ ማሻሻያን፣ GERDን እና የዲፕሎማሲ ዳግም አቀማመጥን እንደ ብቃት ያለው አስተዳደር ማስረጃ ያቀርባል። ነፃ የማክሮ መለኪያዎችም ጉልህ የማሻሻያ እድገትና ጠንካራ የዕድገት መጠኖችን ያሳያሉ። የብልልጩ ልማት ድህነቱን ሸፍኖታል።

የAfrobarometer የኢኮኖሚ ቅሬታ ግኝት፣ ከሚቀጥል የዋጋ ግሽበትና ከግጭት-ተያያዥ ችግር ጋር ተዳምሮ፣ የማክሮ ስኬትና የሕዝብ የኑሮ ተሞክሮ ለብዙ ዜጎች እየተለያዩ እንደሆነ ያሳያል። [54]

ሦስተኛ፣ የ2026 ምርጫ ውጤት የፓርቲውን ብልጫ ያሳያል፤ ግን ብቻውን የሕዝብ ሕጋዊነት ጥያቄን አይፈታም።

ትልልቅ አካባቢዎች አልመረጡም፤ የተቃዋሚ ውድድር ተገደቦ ቀጠለ፤ የመብት ድርጅቶችም በእስር፣ በፕሬስ ነፃነት እና በሲቪክ ቦታ ላይ አሁንም ቅሬታዎችን ያነሳሉ። በኢትዮጵያ ጉዳይ የምርጫ ድልና ዴሞክራሲያዊ ሕጋዊነት በከፊል ብቻ ይገናኛሉ። [55]

በመጨረሻ፣ በታህሳስ 2019 የፓርቲው የመጀመሪያ መስራች ቢሮ ባለሥልጣናት ሙሉ ዝርዝር በቀላሉ የሚደረሱ ምንጮች ውስጥ አሁንም የሰነድ ክፍተት ነው። መስራቾች ዋና አቀናባሪው አብይ አሕመድ መሆኑ ግልጽ ነው። የተዋሃዱት ፓርቲዎች ግልጽ ናቸው። የአሁኑ አመራርም ግልጽ ነው። ግን የመጀመሪያው ፕሬዚዳንት ትክክለኛ ሙሉ ዝርዝር በቀላሉ የሚደረስ የመጀመሪያ መዝገብ ውስጥ በቂ ሰነድ የለውም። [56]

የኔ ግምገማና መደምደሚያ ይህ ነው። የአብይ አሕመድ ብልጽግና ፓርቲ “ፓን-ኢትዮጵያዊ” እና “አካታች ልማታዊ” መስሎ የሚታይ የብሔር ኤሊት ዲክታቲንት ነው።

ፀረ-ዴሞክራሲያዊ እና የብሔር ኤሊት የአስተዳደር አርኪቴክቸር ወርሶ፣ ለዘላቂ የአንድ ፓርቲ የብሔር ኤሊት ብልጫ የሚስማማ አድርጎ አጠናክሮታል። ለክትትልና ሚዛን ቦታ አልተወጣም። የብሔር ኤሊቶች ቅንብር መቀየሩ ዴሞክራሲያዊ አያደርገውም። በተቃራኒው፣ ብልጽግና ፓርቲ ኢትዮጵያን ወደ ሙሉ ውድቀት እየመራት ነው።

ይህ ሁኔታ ተቃዋሚ ቡድኖች ከቀድሞ ስህተቶች እንዲማሩ፣ አብረው እንዲመጡ እና ለብዙው ድሃ የሆነው በግምት 136—140 ሚሊዮን የኢትዮጵያ ሕዝብ ከብልጽግና ፓርቲ የተሻለ አማራጭ እንዲያቀርቡ ዕድል ይሰጣቸዋል። ካወቁበት።

አጠቃላይ ግምገማ

ብልጽግና ፓርቲ እንደ መደበኛ አዲስ ፓርቲ ሳይሆን፣ ከጥምረት-መንግሥት ፍርስራሽ የተወለደ ማዕከላዊ ተከታይ ፓርቲ ተብሎ መገንዘብ ይገባል። ፓርቲው አምባገነናዊነትን አባብሶታል፤ የአንድ ዘውግ ልሂቃንን ማለቴ ነው። በተለይ፣ በአማራው ሕዝብ ላይ የሚካሄደውን እልቂት አባብሶታል።

መመስረቱ በሕጋዊ መልኩ ሥርዓታማ ቢሆንም፣ በፖለቲካ ደረጃ ረብሻ ያስከተለ ነበር። አይዲዮሎጂው ትልቅ ምኞት ያለው ነው፣ ግን ተለዋዋጭ እና አሻሚ ነው። አደረጃጀቱ ኃይለኛና ብሔራዊ ነው። የምርጫ ሪከርዱ የዋና-ፓርቲ ደረጃውን ያረጋግጣል። ግን ከኢሕአዴግ ዘመን የወረሰውንና ከዚያም በኋላ ያባባሰውን ዋና ስርዓት ወለድ ችግር አልፈታም፤ ጠንካራ የኢትዮጵያ ማዕከልን ከክልላዊ ማንነት፣ ከራሱ አስተዳደር እና ከተከፋፈለ ሉዓላዊነት ዙሪያ ከተገነባ ሕገ-መንግሥታዊ ሥርዓት ጋር እንዴት ሊያስታርቅ እንደሚችል ግልጽ አይደለም። [57]

ስለዚህ ፓርቲው በተመሳሳይ ጊዜ ጠንካራና በቀላሉ ተሰባሪ ሊመስል ይችላል። ጠንካራ ነው ሲባል፤ ምክንያቱም ፓርላማን፣ የመንግሥት ማሸንጎን እና አጅግ ጥቅጥቅ ያለ የመሬት ላይ መዋቅርን ይቆጣጠራል።

ተሰባሪ ነው ሲባል ደግሞ፤ ምክንያቱም አመፅ ያለበት ግጭት የሚቀጥልበት፣ የመብት መለኪያዎች የተባባሱበት፣ ለብዙ ዜጎች ከባድ የኢኮኖሚ ሕመም የሚቀጥልበት እና የሕጋዊ አገዛዝ መሠረት ይበልጥ የሚከራከርበት አገር ይገዛል። ብልጽግና ፓርቲ እንደ የሥልጣን መጠናከር መኪና ተሳክቶለታል፤ ግን ለኢትዮጵያ የፌዴራል ወደፊት በሰፊ ሁኔታ የማይከራከር ስምምነት መሆን እንደሚችል ገና አላሳየም። [58]

ለኔ በጣም የሚያሳስበው የፓርቲው ተሰባሪነት ሳይሆን፤ ኢትዮጵያን ተሰባሪ፤ ሕዝቡን እዳ ተሸካሚ ማድረጉ ነው። ምክንያቱም ገዢው ፓርቲ ያው የብሔር-ኤሊት ሞዴል ቀጣይ ነው፤ ሙስኛ፣ ጦርነት አነሳሽ እና አካታችና ዴሞክራሲያዊ መስሎ የሚታይ አስመሳይ፤ ለግልና ለቡድን ጥቅም የቆመ አካል መሆኑ ነው።

ለኔ የሚያሳስብኝ ዐብይ አህመድ አሊ ኢትዮጵያን የሰቆቃ አገር አድርጎ የሕዝቡ ዝምታና ሺባነት ነው። እንዴት ከጎረቤቱ ከኬንያ ሕዝብ አይማርም?

July 10, 2026

Citations and references

<https://www.reuters.com/world/africa/ethiopian-leader-abiys-party-set-dominate-elections-despite-insecurity-2026-05-28/>

<https://www.ecoi.net/en/document/2031450.html>

<https://riftvalley.net/publication/prosperity-to-the-periphery/>

[22] [50] <https://prosperity.org.et/en/web/eng/w/the-prosperity-party-s-commitment-to-a-peaceful-and-democratic-7th-national-election>

<https://prosperity.org.et/en/web/eng/w/the-prosperity-party-s-commitment-to-a-peaceful-and-democratic-7th-national-election>

[23] <https://prosperity.org.et/en/web/eng/w/ethiopia-s-new-diplomatic-horizon-and-the-victories-of-medemer>

<https://prosperity.org.et/en/web/eng/w/ethiopia-s-new-diplomatic-horizon-and-the-victories-of-medemer>

[25] [35] [54] <https://www.imf.org/en/publications/cr/issues/2025/07/15/the-federal-democratic-republic-of-ethiopia-2025-article-iv-consultation-third-review-under-568611>

<https://www.imf.org/en/publications/cr/issues/2025/07/15/the-federal-democratic-republic-of-ethiopia-2025-article-iv-consultation-third-review-under-568611>

[26] <https://prosperity.org.et/en/web/eng/party-structure>

<https://prosperity.org.et/en/web/eng/party-structure>

[28] https://www.ena.et/web/eng/w/eng_5892074

https://www.ena.et/web/eng/w/eng_5892074

[29] <https://nebe.org.et/en/node/773>

<https://nebe.org.et/en/node/773>

[34] <https://www.reuters.com/world/africa/ethiopian-election-expected-hand-leader-abiys-party-landslide-win-2026-06-01/>

<https://www.reuters.com/world/africa/ethiopian-election-expected-hand-leader-abiys-party-landslide-win-2026-06-01/>

[36] <https://bti-project.org/en/reports/country-report/ETH>

<https://bti-project.org/en/reports/country-report/ETH>

[39] <https://www.thereporterethiopia.com/10019/>

<https://www.thereporterethiopia.com/10019/>

[40] <https://acleddata.com/update/abiy-ahmeds-sixth-year-april-2024>

<https://acleddata.com/update/abiy-ahmeds-sixth-year-april-2024>

[41] <https://www.hrw.org/world-report/2025/country-chapters/ethiopia>

<https://www.hrw.org/world-report/2025/country-chapters/ethiopia>

[42] <https://www.transparency.org/en/countries/ethiopia>

<https://www.transparency.org/en/countries/ethiopia>

[43] <https://www.afrobarometer.org/articles/ethiopians-see-government-failing-on-their-top-concern-management-of-the-economy/>

<https://www.afrobarometer.org/articles/ethiopians-see-government-failing-on-their-top-concern-management-of-the-economy/>

[47] <https://www.afrobarometer.org/articles/vast-majority-of-ethiopians-support-democracy-demand-accountable-governance/>

<https://www.afrobarometer.org/articles/vast-majority-of-ethiopians-support-democracy-demand-accountable-governance/>

[48] [55] [58] <https://apnews.com/article/e74f12119a40465e31f4d18941dbf89b>

<https://apnews.com/article/e74f12119a40465e31f4d18941dbf89b>

[49] <https://www.reuters.com/world/africa/ethiopians-criticise-united-states-pro-government-rally-2021-05-30/>

<https://www.reuters.com/world/africa/ethiopians-criticise-united-states-pro-government-rally-2021-05-30/>

[51] https://resolve.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/6E3B956D21AEA5FC1B3BC03FD41EEE70/9781805432814c11_p279-302_CBO.pdf/interrogating_ethiopia_diaspora_social_media_and_partisan_discourses.pdf

https://resolve.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/6E3B956D21AEA5FC1B3BC03FD41EEE70/9781805432814c11_p279-302_CBO.pdf/interrogating_ethiopia_diaspora_social_media_and_partisan_discourses.pdf

[52-57] <https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/10862/10498>

<https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/10862/10498>e analytical and article-ready, but also preser